

A gyógyszerészet lehetséges közeljövője és a szakmatörténet 2024 májusából nézve

dr. Dobson Szabolcs

Az alábbiakban most, 2024. 05. 19-én kísérletet teszek arra, hogy a „jövőbe nézzek”. Húsz-huszonöt év múlva érdekes lehet ezt a rövid írást visszaolvasni. Ha valamennyire igazam lesz azért, ha pedig tévedek, azért.

Meglátásom szerint az elkövetkező kb 20-25 év paradigmaváltást fog hozni a szakmában. A mai huszon-harmincévesek még nem fognak nyugdíjba menni, mikor olyan patikákban és feladatkörökben dolgoznak, amelyek pl. a mai Gyógyszerészeti Kamara és sokak szerint pokolbéli víziók.

Miből sejtem ezt, és mik lehetnek ezek?

A múlt

A 20. század első évtizedében alakultak meg a hazai gyógyszeripar első, később naggyá vált cégei és sok más. Az ipar két sok évszázados tabut tört át:

1. gyógyszer csak gyógyszerárban készülhet;
2. gyógyszert csak gyógyszerész készíthet.

Ezek hatására a gyógyszerárak az ipar disztribúciós pontjaivá alakultak és ez a gyógyszerészetet olyan identitási válságba sodorta, amiben ma is van (lásd diplomás kereskedő). Mert közben pedig megjelent 1940-től és máig tart - egyre értelmetlenebbül immár - a kémia központú egyetemi diplomás gyógyszerészképzés, tükröként a szintetikus gyógyszerek uralkodóvá válásának és annak a hitnek, hogy ami az anatómia az orvosnak, az a kémia a patikusnak. A fenti paradigmaváltás kb 25-30 év alatt ment végbe, vagyis egy generáción belül.

A jelen és a jövő

Ami a múlt és a jövőt illeti, a társadalmat általában és a gyógyszerészetet konkrétan az infotechnológia alakítja át. A számítástechnika már évtizedekkel ezelőtt megjelent a patikában, de alkalmazása egyre nagyobb teret nyer.

A mai tudomány az életfolyamatokat már nem kémiai reakciók, hanem jelátviteli utak hálózataként értelmezi, hűen visszaadva azt a szemléleti változást, ami az ipari társadalomból a bioinfotechnológiai társadalom felé zajlik. A patika már ma is az ipar disztribúciós pontja mellett egyben elektronikus információszolgáltató is.

Most pedig minőségi változást fog hozni a mesterséges intelligencia használata és a logisztikai láncok informatika általi átalakulása. Ha már megdőlt korábban az a tabu, hogy gyógyszert csak gyógyszerész és gyógyszerár gyárthat, most megdőlhét az a tabu is, hogy gyógyszert csak gyógyszerész expedíálhat. Kérdéssé válhat az is, hogy a hagyományos patika egyáltalán szükséges része lesz-e az egészségügynek.

Lehet, hogy a humanoid beszélgetőgépek, mint 3CPO a Csillagok Háborújában csak a tára mögötti gyógyszerári helyszínen a régi gondolkodás extrapolálásai, amiben még jelen van maga a gyógyszerár. De pl az USA-ban és másutt már nagy iparág a mail order avagy csomagküldő patika a vényköteles termékekre is. Ennek számos valós kockázata van, de éppen pár napja jelent meg egy új tanulmány a JAMA orvosi lapban arról, hogy az ilyen csomagküldés hatásos és biztonságos ellátást nyújtott mifepriszon abortusztablettákra (1).

Ha egyre inkább kiderül, hogy a csomagküldés legalább olyan biztonságos, mint a hagyományos patika, persze a telemedicina és a telefarmácia talaján, akkor a patikák új konkurensei immár nem a füstölő gyárkémények, hanem a csomagküldő szolgálatok lesznek.

Lehet persze mondani, hogy a betegek nagy része nem fogad el ezt azt amazt, de, mint ahogyan régen átálltak az egyedi magisztrális gyógyszerkről a tömegtablettákra, a lehetséges kifogásoknak véget vethet a puha és a kemény kényszer, tetézve azzal, hogy 20-30 év múlva addigra a betegek zöme már fog tudni applikációkat használni és online ügyeket intézni.

Természetesen sok érzelem, könny, indulat, konfliktus, háborúskodás állhat előttünk a szakmapolitikában, hiszen az érdekvédelem érthető módon próbálja védeni a régi privilégiumokat és előre sejthetőek egyéni emberi és egzisztenciális bajok, válságok is.

A jogalkotás, a tulajdoni csoportok, az egyetemi oktatás és sok-sok minden átalakul.

Lehet, hogy más scenáriók valósulnak meg, de tudnunk kell, hogy a 90-100 évvel ezelőttihez képest is nagyobb paradigmaváltásban vagyunk.

A jövő patikája - csakúgy, mint az 1920-as-30-as évek szakmapolitikusainak a gyári készítményekből élő gyógyszerárak - ismét pokolbéli vízió lesz mai szemmel, viszont természetes az akkori fiatalok szemével.

Hivatkozás

Grossman D, Raifman S, Morris N, et al. Mail-Order Pharmacy Dispensing of Mifepristone for Medication Abortion After In-Person Screening. JAMA Intern Med. Published online May 13, 2024. doi:10.1001/jamainternmed.2024.1476